

Programació didàctica Els Penjaculpes

Descripció del projecte

La celebració del carnaval a Premià de Mar coincideix amb la recuperada, des del 1981, Festa Major Petita. Es tracta d'una festa de carrer, participativa, de tothom, i lligada a la nostra vila, divertida i alhora crítica, que recupera tradicions i en crea de noves.

Amb aquesta intenció, cada any, els Penjaculpes, els esperits de les antigues fàbriques de Premià de Mar, reviuem per fer inventari de les coses que no han anat bé durant l'any, les que han destacat per tristes, per ridícules o per divertides. Surten a criticar des dels polítics fins als membres d'una associació o col·lectiu. Critiquen amb sorneria i ironia, de forma dura però educada i divertida.

Els Penjaculpes "posen a caldo" el poble i als seus ciutadans des del 2006 recitant versots crítics, que ens fan pensar, però també riure'ns de nosaltres mateixos.

Aquest any, la Comissió Fem Gran la Petita, vol incorporar la versió infantil a la festa i crear els Penjaculpes petits, amb els seus propis versots i amb la participació dels nens i les nenes de la població.

Per aquest motiu presentem aquesta proposta didàctica, perquè des de les escoles pugueu ajudar-nos a fer partícips de la festa a tots els infants de Premià de Mar, al nivell que considereu oportú; descobrint la festa, coneixent els personatges, indagant la història de la població que ens transmeten, o creant versots perquè els recitin els petits Penjaculpes.

Si voleu més informació de la festa consulteu la pàgina web:

<https://festamajordhivern.pdm.cat/>

Àrees, dimensions i competències que es treballen amb la proposta

Amb aquesta proposta, dirigida als infants de 5è i 6è de primària es treballen diferents competències del currículum de l'àmbit de coneixement del medi i lingüístic:

1. Àmbit de coneixement del medi:

● Dimensió món actual

Competència 2. Interpretar el present a partir de l'anàlisi dels canvis i continuïtats al llarg del temps, per comprendre la societat en què vivim.

● Dimensió ciutadania

Competència 12. Participar en la vida col·lectiva a partir de valors democràtics, per millorar la convivència i per afavorir un entorn més just i solidari.

Competència 13. Valorar el sistema democràtic partint del coneixement dels sistemes polítics per esdevenir futurs ciutadans crítics.

2. Àmbit lingüístic (llengua catalana):

● Dimensió comunicació oral

Competència 1. Comprendre textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i escolars.

Competència 2. Produir textos orals de tipologia diversa adequats a la situació comunicativa.

Competència 3. Interactuar oralment d'acord amb la situació comunicativa, utilitzant estratègies conversacionals.

● Dimensió comprensió lectora

Competència 4. Llegir amb fluïdesa per comprendre textos de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i escolars en diferents formats i suports.

Competència 5. Aplicar estratègies de comprensió per obtenir informació, interpretar i valorar el contingut d'acord amb la tipologia i la complexitat del text i el propòsit de la lectura.

Competència 6. Utilitzar, per comprendre un text, l'estructura i el format de cada gènere textual i el component semàntic de les paraules i de les estructures morfosintàctiques més habituals.

Competència 7. Aplicar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement propi.

- **Dimensió expressió escrita**

Competència 8. Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa i el destinatari

Competència 9. Produir textos de tipologies diverses amb un lèxic i estructura que s'adeqüin al tipus de text, a les intencions i al destinatari.

Competència 10. Revisar el text per millorar-lo i tenir cura de la seva presentació formal en funció de la situació comunicativa.

- **Dimensió literària**

Competència 12. Crear textos amb recursos literaris per expressar sentiments, realitats i ficcions.

Proposta didàctica:

La durada d'aquesta proposta és de 3 sessions d'entre una i dues hores, però podeu adaptar-la a la vostra realitat retallant o ampliant les activitats.

Sessió 1: Els Penjaculpes i la Festa Major d'hivern.

Activitat 1: Visualitzem un vídeo.

Iniciem la proposta amb la visualització del vídeo Presentació dels Penjaculpes de forma conjunta que trobareu en el següent enllaç:

<https://www.youtube.com/watch?v=HR6WO-gBY3Y&t=6s>

Un cop vist el vídeo conversem sobre què ens explica, què hem entès, de què ens parla. Ens poden servir les següents preguntes:

- De què ens parla el vídeo?
- Perquè ens explica coses sobre fàbriques?
- Coneixem algunes de les fàbriques o espais dels que ens parla el vídeo?
- Hem reconegut alguna imatge de les que han sortit?
- Qui son els Penjaculpes?
- Què fan?
- Què creiem que és un versot?
- ...

Activitat 2: Descubrim qui son els Penjaculpes

Proposem organitzar-nos en grups de 4 o 5 alumnes per llegir els textos següents:

Qui son els Penjaculpes?

<https://festamajordhivern.pdm.cat/>

Presentació dels penjaculpes

Document adjunt: Punts de llibre penjaculpes.

Un cop llegits els textos, cada grup situarà al plànol (Annex 1) de Premià de Mar cadascun dels penjaculpes.

Farem una posada en comú, conversant sobre cadascun dels penjaculpes, explicant de quina fàbrica prové, a què es dedicava la fàbrica, si en queden restes (edifici, xemeneia, espais, etc.) i elaborarem un mural situant cada penjaculpes i la seva fàbrica amb un petit text que el descriu al lloc corresponent del plànol.

Sessió 2: Llegim versots

Activitat 1: Llegim versots i en fem la comprensió

Treballem, de nou, en petits grups. Cada grup llegeix els versots que introdueixen, cada any, la “posada a caldo” i en fa la comprensió. (Annex 2)

Podem seguir la següent seqüència:

- Lectura dels versots.
- Identificació de paraules que no comprenem.
- Deducció del significat de les paraules identificades pel seu context i, si cal, cerca del significat al diccionari.
- Conversa sobre què ens diuen els versots.
- Posada en comú.

Activitat 2: Els versots, text retòric.

Llegim dos textos diferents sobre els Penjaculpes i els relacionem amb la tipologia de text corresponent. Definim què és un text retòric i què és un text narratiu. (Annex 3).

Tornem a llegir els versots introductoris i ens fixem ara en la seva estructura. Conversem, conjuntament, sobre les seves característiques, les deduïm i les anotem a un lloc visible de l'aula. Ens poden ajudar les següents idees:

- Cada versot està compostat de 4 versos curts.
- Quan els llegim notem que hi ha musicalitat en les paraules.
- Les paraules finals de cada vers rimen amb les paraules finals d'un altre vers.
- L'estructura de la rima dels versots és ABAB.
- La llargada de cada vers és similar. Si piquem de mans mentre els diem, fem unes quatre picades per a cada vers.
- ...

Activitat 3: Juguem a fer rimes

Amb la idea de practicar la creació de rimes i exercitar la creativitat fem un joc.

Ens posem en dos equips, comença el primer equip dient una petita frase, per exemple,

Ens agrada anar a la muntanya

I l'altre equip ha de contestar amb una altra frase que tingui coherència amb aquesta i que rimi. Per exemple,

igual que al cargol treu banya!

El joc consisteix en anar fent frases i contestant-les. Si les contestem bé, aconseguim un punt, si no som capaços de contestar-les passem torn.

Sessió 3: Temes pels versots

Activitat 1: De què parlarem?

Ja coneixem qui son els Penjaculpes i què fan. Hem descobert què son els versots i les seves característiques. Ara, des de la comissió Fem Gran la Petita, ens proposen que creem nous versots per a ser llegits pels Penjaculpes menuts.

Com hem vist, els versots són textos retòrics que son crítics amb els fets i persones properes, del nostre poble, fem una pluja d'idees sobre temes sobre els quals ens agradaria parlar. Coses que han passat aquest any al poble o a l'escola, aspectes a millorar del nostre entorn, comportaments incívics que volem denunciar, etc.

En fem un llistat i el pengem a un lloc visible de la classe.

Activitat 2: Fem versots

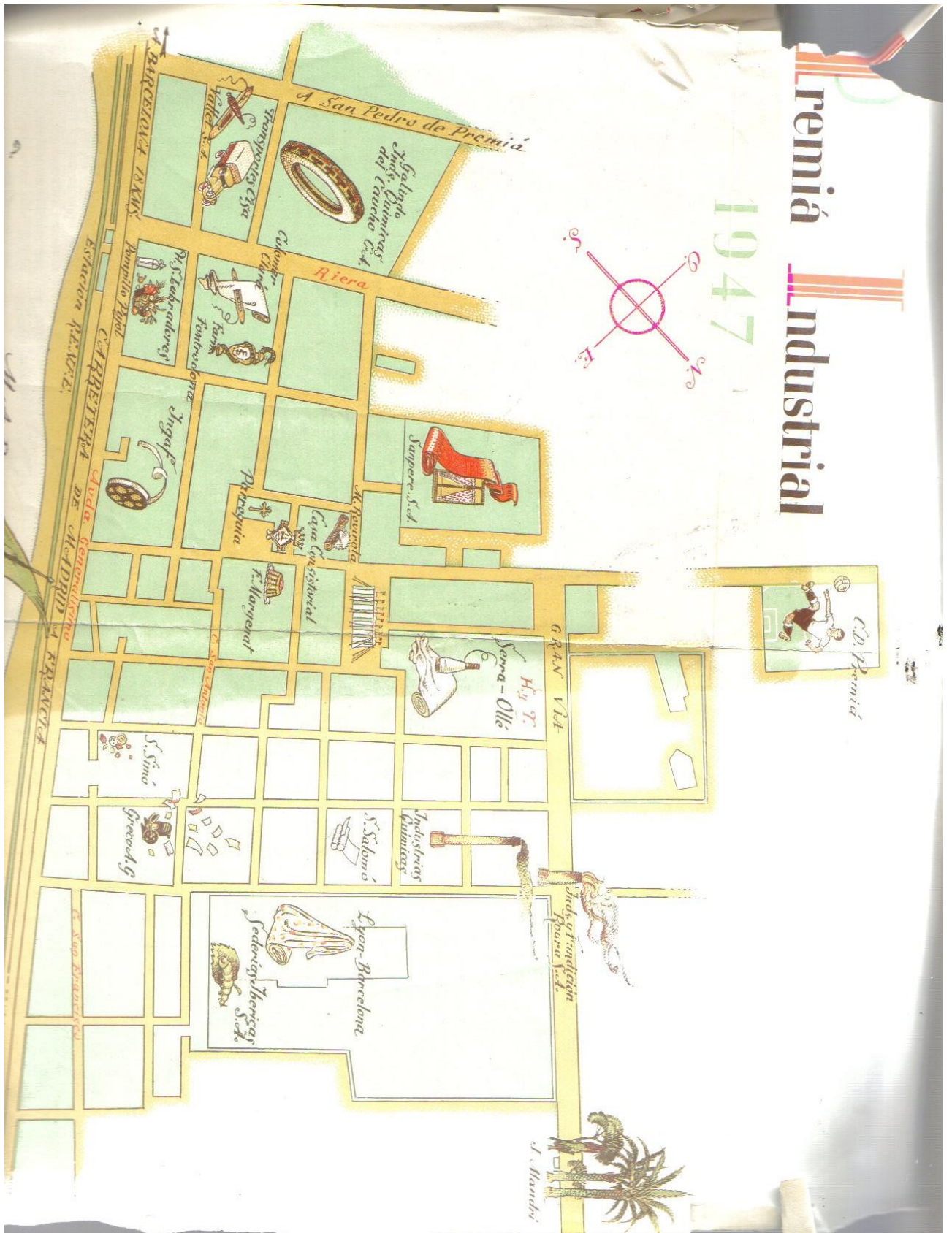
Podem seguir la següent seqüència:

- Ens posem en petits grups i, tenint en compte les rimes que hem treballat i els temes proposats, creem versots amb l'estructura ABAB.
- Un cop fets, els passem a un altre grup perquè se'l llegeixin, i en facin una crítica constructiva amb l'objectiu de millorar-los.
- Refem els versots que havíem creat, si cal, amb les aportacions dels companys i companyes.
- Compartim els versots amb la resta de la classe.

Podeu enviar els versots a debolitpremia@gmail.com, potser els Penjaculpes els escolliran per llegir durant la Festa Major d'hivern!

Annex 1: Plànol Premià industrial

Annex 2: Versots

Bona tarda, gent d'empenta!
comenceu a tremolar
que hem vingut a deixar empremta
els que us vem fer progressar!

Tants disbarats que aneu fent
i tants polítics de saldo
mereixeu un escarment
i us anem a posar a caldo!

Venim de la indústria antiga
d'aquest poble de Premià
quasi totes ja han fet figa
o les vau requalificar.

Els penjaculpes sortim
tot per una causa noble
i és que entre les mans tenim:
ser la veu crítica del poble!

No se n'escapa ningú
que tots alguna n'heu fet
a aquell, a l'altre i a tu
us pertoca algun retret.

Som uns penques, cosa grossa
i bastant entremaliats
per això farem destrossa
sense pagar els plats trancats.

I la història ens acompanya
per tant, parlarem sense embuts
us venim a fotre canya
i atreure tots els draps bruts.

Que som les vostres consciències
i us hem de fer reaccionar
estem farts d'incompetències
volem el millor per Premià!

Comissió "Fem Gran la Petita"

Annex 3: Textos

Llegeix els dos textos i digues de quin tipus de text es tracta.

- Text narratiu
- Text retòric

Al Vapor Vell érem mítics
per satisfer bé els clients.
Però us parlaré dels vostres polítics
que són força incompetents.

La lectura dels versots va omplir de públic l'Amistat

Aforament complet dissabte a l'Espai l'Amistat per assistir al "Posem a caldo", l'acte on els Penjaculpes, esperits de les fàbriques històriques de Premià de Mar, llegeixen els versots, un repàs satíric als fets i gent de Premià en el darrer any. Aquest any l'exposició dels versots va tenir dues convocatòries, divendres al carrer i dissabte en una gala a la sala gran de l'Espai l'Amistat. Sens dubte la segona convocatòria és la que va tenir més èxit, amb la presència de prop de 350 persones a l'Amistat.

Ràdio Premià de mar. 2013

Completa:

Un text retòric....

Un text narratiu...